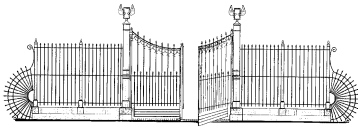

Jaargang 20 nr. 42 najaar 2020

**Stichting Oude Begraafplaats
Gouda**

Openingstijden Oude Begraafplaats

Adres: Prins Hendrikstraat 3, 2802 JA Gouda

Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

maandag t/m zaterdag: 10.00 - 16.00 uur

zondag: 12.00 - 16.00 uur

Het bestuur van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda

Peter Overkamp (voorzitter)

Piet Streng (secretaris)

William Bik (penningmeester, nieuwsbrief)

Koos Massar (informatie graven)

Bieneke van Wely (educatieve activiteiten)

Assistentie:

Severt van der Stad (restaurantzaken)

Nico Koning (technische zaken)

Marianka Peters (Nieuwsbrief)

Van de Voorzitter

In dit najaar nummer kijken we terug wat het afgelopen jaar is gebeurd. Dit jaar heeft gestaan in het herdenken van de bevrijding van de tweede wereldoorlog, 75 jaar geleden.

Wij hebben nagegaan wie de oorlogsslachtoffers waren en hoe zij omgekomen zijn. We hebben de ligusterheg teruggevonden, waar 59 onbekenden begraven lagen. Wij hebben hen een naam kunnen geven en die vereeuwigd in een monument.

Het bleek dat een aantal slachtoffers van de oorlog geen grafsteen hadden. Wij hebben hen een grafsteen gegeven. Ook hebben we het initiatief genomen om alle oorlogsgraven een plaquette te geven die aangeeft dat dit een oorlogsgraf betreft. Als bestuur zijn wij niet eenkennig geweest.

Wij hebben deze schildjes dan ook aangebracht – na verkregen toestemming – op de oorlogsgraven op de rooms-katholieke begraafplaats aan de Graaf Florisweg, op IJsselhof en op het monument van de omgekomen zusters/nonnen in het St. Jozefpaviljoen.

Met al deze acties heeft onze Oude Begraafplaats weer een kenmerkende plaats in de stad Gouda gekregen. Niet alleen grote belangstelling van onze burgemeester en wethouders maar ook van vele burgers uit de stad en familieleden van overledenen van buiten de stad. Regelmatig krijgen we dan ook verzoeken om een bepaald graf na te gaan. Ook willen nabestaanden de grafstenen schoonmaken.

Toch zouden we graag willen dat schoolklassen een graf adopteren om te onderhouden, maar tot nu toe zijn wij hier niet in geslaagd.

Het hele bestuur en alle vrijwilligers hebben het afgelopen jaar keihard gewerkt. Als je bedenkt dat al deze mensen diep gepensioneerd zijn, zouden wij graag bestuurlijke aanvulling willen krijgen met jongere, enthousiaste mensen. Doet u mee?

HEGGEGRAVEN

Eindelijk was het zover dat het monument gereed is en onthuld kon worden. Wij hadden de datum van 6 juni gepland. Zou de corona roet in het eten gooien?. Veertien dagen van te voren kregen wij het verlossende bericht van de Gemeente Gouda dat burgemeester Pieter Verhoeve groen licht gaf voor de onthulling. Het monument stond klaar in de werkplaats van Peter Overkamp, maar moest nog wel geplaatst worden.

Met groot materieel en handkracht werd dit verricht.

Peter Sr en Jr kwamen met groot materieel, waarbij een kraantje nodig was om de granieten platen op hun plaats te zetten. Met uiterste precisie werden de horizontale en verticale lijnen uitgemeten.

Ook de steentjes die geschonken zijn door Aannemingsbedrijf Van Drie, werden uitgesteld zodat ze de 30 posities van de graven aangeven. En zo stond alles klaar en was het gehele stichtingsbestuur tevreden met het resultaat.

Toen deze steentjes in de grond werden ingegraven, kwamen er een paar botjes "bovendrijven". Deze zijn zorgvuldig en piëteitsvol weer teruggelegd. Daarmee is het nut van deze heg wel bewezen.

Heggemonument

Na alle voorbereidingen vond burgemeester Pieter Verhoeven het van stedelijk belang om het heggemonument te onthullen.

Het was wel een stormachtige dag. Onze bestuursleden vertelden hoe grafrij C Rij AA .. de nieuwsgierigheid gewekt had en wat dit tot gevolg heeft geleid.

Verhoeven legde de nadruk dat, al zijn het nog maar graven, dat het hier mensen betreft, die geleefd hebben en die onder erbarmelijke omstandigheden overleden zijn.

Wij mogen hen niet vergeten.

Met het weghalen van de Nederlandse vlag heeft de burgemeester dit monument onthuld.

Onze Goudse stadsdichter Peter Noordhoek heeft over deze graven een gedicht gemaakt:

59 Namen

59 mensen uit de maanden
Maart, april en mei 1945
Haalden de bevrijding niet of niet echt
Slachtoffers van een oorlog
waarin honger, ziekte, armoe
te lang te liggen kwamen onder
een deken van angst en
domme bommen

Sindsdien liggen ze hier, onder deze heg –
grotendeels kistloos, verhaalloos, gezichts-
en steenloos in drie groepen samen
begraven en ongetwijfeld herdacht
en ooit herinnerd, maar ook een te lang
vergeten massa mensen onder een heg

Gelukkig rest hen nu dit, hun namen:
Arie, Pietertje, Bernardus,
Jan, Johannes en Johan
Hendrik, Albertus en Jannetje,

Alexander, Johanna, Frans en Petronelle,
Anna en Anton, Dirk en Klaasje,
Simon , Pieter, Hugo, Huibertje en Hermina,
Jacobus, Robert, Herbert en Leendert,
Andries, Anna en Anna Maria
Gerda, Frederik en Hendrik,
Peter, Cornelis, Franciskus en Hendrika,
Teunis, Nico, Willem en Wilhelmina

Wij kennen nu hun namen

En bij deze verzamelde voornamen
ook achternamen die zo te horen
bijna te alledaags zijn voor onze moderne oren
in hen komt ook ons eigen leven samen:
Wij wonen langs de straten waar zij ook woonden

Zij gingen op school waar wij naar school gingen
Wij steken de Markt net zo schuin over als zij ooit deden
Zij kenden de weg hier net zo goed als wij die nu weten
Wij leven waar zij ooit leefden
Zij spreken waar wij nu spreken

Wij kennen nu hun namen
Verschillen zijn er zeker
Zij hebben nooit geleefd op anderhalve meter
Wij hebben nooit zoals zij onze vrijheid
vijf jaar opgegeven
Maar één ding is zeker
Als wij gaan
rest ook van ons
uiteindelijk maar één ding
en dat is niet ons lichaam
niet onze faam
en wie die naam ook spreekt
breekt nieuwe herinnering aan

Hier staan we dan
Bij een bord met 59 namen
59 mensen, 59 verhalen
In één graf onder één heg
En wij kennen nu hun namen:

Arie, Pietertje, Bernardus,
Jan, Johannes en Johan
Hendrik, Albertus en Jannetje,
Alexander, Johanna, Frans en
Petronelle,
Anna en Anton, Dirk en Klaasje,
Simon , Pieter, Hugo, Huibertje en Hermina,
Jacobus, Robert, Herbert en Leendert,
Andries, Anna en Anna Maria
Gerda, Frederik en Hendrik,
Peter, Cornelis, Franciskus en Hendrika,
Teunis, Nico, Willem en Wilhelmina

Dit zijn hun namen

Dit zijn hun namen

Dit zijn hun namen

Peter Noordhoek Stadsdichter van Gouda

Werkbezoek Burgemeester

Het werkbezoek van burgemeester Pieter Verhoeve aan Stichting Oude Begraafplaats Gouda stond al langer in de agenda, maar werd onverwachts een persoonlijk familiebezoek.

Burgemeester Verhoeve bracht een bezoek aan de Oude Begraafplaats aan de Vorstmanstraat. Al eerder had Marja, de echtgenote van de burgemeester, contact gezocht met Koos Massar van de stichting. "Zij had binnen haar familie vernomen dat op de begraafplaats een broertje van haar moeder zou moeten liggen," vertelt secretaris Piet Streng. "Koos is daarna op zoek gegaan in de registers en kwam er achter dat het inderdaad klopte. Het broertje is op 21 november 1944 levenloos ter wereld gekomen. Het kindje is op 24 november 1944 begraven en ligt samen met drie andere doodgeboren kindjes in één graf. Koos heeft het graf gevonden in de

boeken maar het is niet gemarkeerd. Op de plek van het graf zijn wel twee grafstenen maar van andere volwassen mensen." Dit was de reden dat de schoonfamilie van de burgemeester ook aanwezig was tijdens het bezoek.

Na de ontvangst door voorzitter Peter Overkamp en overige bestuursleden heeft Koos Massar de familie begeleid naar de plek waar het kindje al ruim 75 jaar begraven ligt.

Hier heeft de familie in eigen kring stil gestaan bij het graf van het overleden broertje van de schoonmoeder van de heer Verhoeve. In een nagesprek kwam aan het licht dat dit kindje door Dr. Jan Bik, de vader van onze penningmeester ter wereld is gebracht.

Na deze toch wel emotionele en indrukwekkende bijeenkomst kregen de burgemeester, zijn echtgenote en overige familieleden nadere informatie over de Oude Begraafplaats.

Penningmeester William Bik, bestuursleden Bienenke van Wely en Koos Massar vertelden over de historie van de begraafplaats. Piet Streng, als consul van de Stichting oorlogsgraven, vertelde iets over de Oorlogsgraven op deze begraafplaats. Daarna is er tijdens een wandeling nog aandacht geschonken aan het monumentje voor doodgeboren kindjes en graven van bekende Gouwenaars zoals Burgemeester van Bergen IJzendoorn. Ook is het grafje bezocht van Malva Marina Reyes, de dochter van de Chileense schrijver en Nobelprijswinnaar Pablo Neruda.

Monument voor de kinderen die begraven zijn zonder grafsteentje.

Doctor Büchner

Zoals eerder vermeld hebben wij op het graf van onze stadgenoot Willem Frederik Büchner een grafbordje geplaatst. Zo willen wij deze beroemde Gouwenaar blijven herinneren.

Plaquettes Oorlogsgraven

Na 75 jaar bevrijding hebben wij stil gestaan bij deze herdenking. Bevrijding is vreugdevol, maar er zit letterlijk een rouwrand aan. Op de begraafplaats liggen de oorlogsslachtoffers. Enkele hebben geen grafsteen. We weten niet waarom. Onze stichting heeft toch gemeend om een klein grafsteentje daar te plaatsen, ... opdat wij hen niet vergeten.

In het funeraire blad "Terebinth" verscheen een artikel aan de hand van Jef Bartelet dat de gemeente Maastricht de grafmonumenten van de slachtoffers van de tweede Wereldoorlog heeft voorzien van tinnen herdenkingsplaatjes. Bekend werd ook dat de gemeente Westvoorne voor de begraafplaats "Maria Rust" in Rockanje ook dit idee overnam.

Dit heeft het bestuur getriggerd om hiernaar te kijken en werd besloten om dit op de Goudse oorlogsgraven van de oorlogsslachtoffers ook te doen. Dit alles in nauw overleg met Korrie Korevaart, die dit namens de Terebinth coördineert. Verheugend was dat de Stichting 4 en 5 mei en de Stichting Goudse Veteranen dag bereid waren om de kosten te sponsoren.

Jef Bartelet maakte een ontwerp wat door iedereen goedgekeurd werd.

Een gietmal werd in Duitsland in leisteen gegraveerd en werd opgestuurd naar de tinnengieter Jaques Vullings - de firma "Glorious Empire", in Maastricht. Hier werden onze plaatjes in tin gegoten en verder bewerkt.

De leistenen gietmal met het Goudse wapen.

N.B. zijn website is de moeite waard om te bekijken

j.vullings@glorousempires.com

Geïnformeerd werd bij de gemeente Gouda of er bezwaren zouden zijn om deze plaatjes aan te brengen. Zonder toestemming mag er niets op de begraafplaats als gemeentelijk monument veranderd worden. Dat bleek gelukkig niet het geval te zijn.

De tinnengieter in zijn werkplaats

De Stichting Oude Begraafplaats Gouda was niet eenkennig en besloot dit voor geheel Gouda te doen, ook op IJsselhof, ook op de Rooms-katholieke begraafplaats aan de Graaf Florisweg en ook op het monument van de omgekomen nonnen/zusters in het Sint Jozef paviljoen. Al tellend kwamen we op 55.

De gemeente Gouda vond dit zo'n goed initiatief dat wethouder Michiel Bunnik de eerste plaquette namens Gouda wilde aanbrengen. Woensdag 26 augustus op een zeer winderige dag was een klein gezelschap aanwezig: De wethouder, ons bestuur, een aantal familieleden van slachtoffers van de oorlog. Voor alle aanwezigen is de geschiedenis van deze plaquettes verteld en bedankte de wethouder voor dit initiatief. "Wij moeten hen blijven herinneren" Koos ging voor naar het grafmonument van Adriaan de Rijke en gezamenlijk werd de plaquette aangebracht.

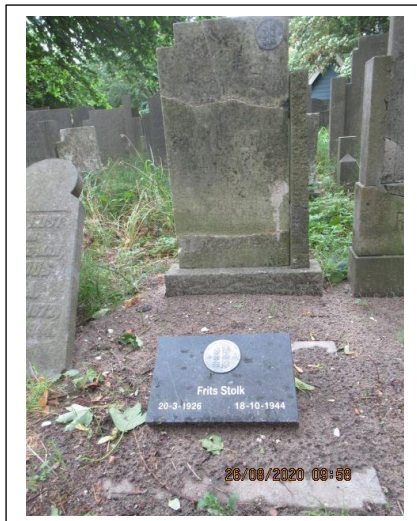
Wethouder Michiel Bunnik

Koos maakt de voorbereiding en gezamenlijk wordt de eerste plaquette aangebracht op de grafsteen van Adriaan de Rijke

Aangezien een aantal oorlogsslachtoffers begraven zijn zonder grafsteen, heeft het bestuur besloten om kleine grafsteentjes met de naam van het slachtoffer te laten maken.

Ook hierop is het schildje gemeentelijk oorlogsgraf op bevestigd.

Van de Penningmeester

Aan het eind van het jaar, bij deze tweede nieuwsbrief is het weer de taak van de penningmeester om op de penningen te letten. Bijgaande vindt u weer de acceptgirokaart voor uw donatie voor het komende jaar.

Er zijn nog een aantal onder u die de donatie van dit jaar nog niet overgemaakt hebben. Voor hen heb ik een apart briefje toegevoegd ter herinnering.

Zoals u gelezen heeft is er dit jaar veel gebeurd. Wij hebben grote uitgaven gehad voor alle monumenten. De crowdfunding en de extra sponsoring hebben gelukkig onze kas niet uitgeput. Maar zonder uw (vrijwillige) bijdrage kunnen wij dit niet doen. Wij rekenen op u.

Persoonlijke verhalen

Piet Streng

Op 8 mei jongstleden stuurde André den Edel ons een mail met een persoonlijke vraag. André vertelde in zijn mail dat hij in zijn prille jeugd ervaren heeft dat zijn ouders veel verdriet hadden. Later begreep hij dat dit kwam door een ingrijpende gebeurtenis en wel het overlijden van hun eerste kindje. Maar daar werd niet over gesproken in die jaren. Vader en moeder Den Edel hielden hun verdriet voor zichzelf en hingen dat niet aan de grote klok. Maar bij André bleef dit toch knagen en hij vroeg zich af of het kindje op de Oude Begraafplaats was begraven. Deze vraag kwam uiteraard bij Koos Massar terecht. In verband met de Corona crisis kon Koos niet zo snel in het archief duiken. Maar uiteindelijk heeft Koos wat boven water kunnen halen. Het kindje van Pieter den Edel en Frederika Remeijer was begin 1934 geboren en is maar 3 maanden oud geworden. Het was een jongetje en werd Friedrich genoemd. Hij is op 1 april 1934 begraven op de Oude Begraafplaats. Er is helaas geen doodsoorzaak bekend.

Dat de ouders veel emoties toonden op 1 april is begrijpelijk maar heel toevallig is een paar jaar later op die zelfde dag een dochter geboren. Verdriet en vreugde lagen dus dicht bij elkaar. Voor André is er dankzij zoekwerk van Koos toch een antwoord gekomen op zijn vraag. Het grafje is eind 1948 geruimd.

Doodelijk ongeluk op de Plas Elfhoeven. Bij het duiken een nekswervel gebroken.

Zaterdagavond heeft zich op de Plas Elfhoeven een tragisch ongeluk afgespeeld. Op het terrein van de Plassenvereniging „Zomers Buiten” waren verschillende personen aan het zwemmen en duiken. Eén van hen, de 28-jarige J. den Edel uit de Tuinstraat, is bij het duiken op zijn onder water zwemmende neef C. de Waal terecht gekomen, waardoor hij zijn halswervel kneusde. Toen hij niet boven kwam heeft een der zwimmers, J. Signer, den man aan den kant gebracht, terwijl door anderen Dr. C. van Elk gewaarschuwd werd. Deze adviseerde den ongelukkige naar het Van Iterson-Ziekenhuis over te brengen. Zondagmorgen om half elf is d. E. aldaar overleden. Hij laat een vrouw en één kind achter.

Maar André had nog een vraag. Hij weet nog goed uit de familie verhalen dat een broer van zijn vader was verongelukt in 1934. André vroeg zich af of deze oom ook op de Oude Begraafplaats was begraven. Ook hiermee ging Koos aan de slag. Het blijkt dat Johannes den Edel is overleden op 23 juli 1934. Hij is maar 28 jaar geworden. Toen Koos verder ging zoeken vond hij een krantenartikel.

Het blijkt dat Johannes in de Plas Elfhoeven te Reeuwijk aan het duiken was en daarbij een nekzwervel brak. Onder water dook hij op zijn neef en kwam dus verkeerd terecht. Hij is naar de kant gebracht door andere zwemmers. In allerijl is hij naar het van Iterson Ziekenhuis overgebracht alwaar hij is overleden. Hij liet een vrouw en een kindje achter.

In de krant stond ook verslag van de ter aarde bestelling die onder grote belangstelling plaatsvond.

J. den Edel was lid van de OSP (Onafhankelijke Socialistische Partij) en van de Zwemvereniging “Zomers Buiten”.

Johannes was een zeer geliefd persoon die veel betekende voor de Arbeiderspartij. Vandaar de grote opkomst en de 28 bloemstukken die op de kist en bij het graf lagen. Dit graf is na verloop van jaren ook geruimd.

De bevindingen van Koos Massar zijn natuurlijk overgebracht aan André den Edel. Hij was erg dankbaar en was geroerd. Dat er na 86 jaar nog duidelijkheid kwam over de twee overlijdensgevallen binnen de familie is voor hem persoonlijk erg belangrijk.

Bloemetje was buiten

Toen Koos op het strooipad liep zag hij iets zwart-wit bewegen en dacht eerst dat het een kat was. Maar al snel herkende hij het beestje: een Stinkdier!

Het beestje was bezig om blad en groen, achterstevoren lopend, tussen zijn voorpoten naar de muur van Croda mee te nemen. Er was daar een holletje die hij schijnbaar wou afdekken.

De dieren ambulance is gebeld om hulp te bieden. Inmiddels was via Facebook bekend dat iemand in de Korte Akkeren zijn/haar stinkdier kwijt was. Met het baasje is toen ook contact opgenomen.

In de loop van de ochtend kwamen mensen van de dierenambulance kijken of ze het beestje konden vangen. Zij hadden een paar vangkooien bij zich. Maar het stinkdier (haar naam was "Bloem") was nergens te bekennen. Toen zijn ook haar baasjes komen kijken.

Bloemetje was in het holletje gekropen en kwam niet tevoorschijn. Ze kon een heel groot stuk onder de muur heen en weer lopen zonder dat ze zichtbaar was. De baasjes hebben nog lang bij het strooipad gepost maar pas de volgende avond hebben zij haar gevangen in de buurt van de aula. Eind goed al goed.

Ons laatste nieuwtje

Maarten van Grieken van MGBouwconsultants heeft een vlaggenmast geschonken. Onze vrijwilligers hebben hem "gepoot".

Volgend jaar op 4 mei kunnen wij dan de Nederlandse vlag op dodenherdenking halfstok hijsen. Onze hartelijke dank.

Colofon

Adres: Prins Hendrikstraat 3, 2802 JA Gouda

Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Voor reacties op deze nieuwsbrief, maar ook voor verdere vragen, suggesties etc. kunt u contact opnemen met ons

Secretariaat: E-mail: info@oudebegraafplaatsgouda.nl

Donaties van minimaal 15,- op:

Rekeningnummer NL78 INGB 0008 0339 02

t.n.v. Stichting Oude Begraafplaats te Gouda

Voor nadere informatie kunt u zich richten tot:

Koos Massar

Binnenkade 31

2806 AZ Gouda

Tel. 0182 515 034

Excursies: William Bik 0182 603161

Foto: Sophie Bik fotografie, Hans Korbee

Koos Massar, William Bik en Korrie Korevaart

Eindredactie en opmaak van deze nieuwsbrief:

Marianka Peters en William Bik

